Social- og Boligstyrelsen

TOPH Skole Koncept for kompetenceudvikling

Model for tidlig opsporing og handleveje i folkeskolen

November 2026

Viden til gavn

Konceptet er udgivet af
Social- og Boligstyrelsen
Lerchesgade 35, 5
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@sbst.dk
www.sbst.dk

Indhold er udarbejdet af VIA University College og Social- og Boligstyrelsen.

Udgivet november 2026

Download eller se konceptet på www.sbst.dk.

Der kan frit citeres fra konceptet med angivelse af kilde.

Elektronisk udgivelse, ISBN: 97887-85475-40-4

Indhold

Indhold 1

Kapitel 1 Indledning 2

1.1 Målgruppe 2

1.2 Baggrund for konceptet 2

1.3 Læsevejledning 3

Kapitel 2 Om TOPH Skole 4

2.1 Formål med TOPH Skole 4

2.2 Byggesten i TOPH Skole 4

Kapitel 3 Kompetenceudviklingskoncept for TOPH Skole 7

3.1 Læringsmål for konceptet 7

3.2 Aktionslæring som læringsfundament 7

3.3 Didaktiske metoder 10

3.4 Ambassadørtilgangen 10

3.5 Struktur for kompetenceudviklingsforløbet 11

3.6 Indhold og teoretisk fundament 14

3.7 Overordnede underviserkompetencer 14

Kapitel 4 Drejebøger for tre uddannelsesdage 16

Uddannelsesdag 1 16

Uddannelsesdag 2 19

Uddannelsesdag 3 22

Litteraturliste 26

Kapitel 1 Indledning

Dette koncept beskriver, hvordan kompetenceudvikling kan understøtte implementeringen af TOPH Skole, som er en model for tidlig opsporing og klare handleveje i folkeskolen.

Formålet med kompetenceudviklingen er, at skoleledelse, pædagogisk personale i skolen samt samarbejdspartnere tilegner sig den viden og de kompetencer, der er nødvendige for at arbejde med systematisk tidlig opsporing, handleveje og trivsel i folkeskolen.

Den praksisnære guide 'TOPH Skole Guide – Model for tidlig opsporing og handleveje i folkeskolen' (Social- og Boligstyrelsen & Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, 2026) beskriver modellens værdigrundlag, forståelse af trivsel med afsæt i trivsels- og skoleforskning samt de arbejdsgange og redskaber, der med TOPH Skole anvendes i praksis.

Dette kompetenceudviklingskoncept viser, hvordan modellen kan omsættes til konkret handling i skolen. Det sker gennem lokale prøvehandlinger og løbende fælles evalueringer, hvor relevante faggrupper inddrages i samarbejder.

1.1 Målgruppe

Kompetenceudviklingskonceptet kan anvendes af eksempelvis konsulenter eller andre fagpersoner i kommuner eller undervisere på professionshøjskoler med de rette forudsætninger for at tilrettelægge og gennemføre undervisning målrettet deltagere på tværs af organisatoriske niveauer, faglige ansvarsområder og ledelseslag.

Konkret er kompetenceudviklingen målrettet pædagogisk personale og ledelse i folkeskolen samt øvrige børnefaglige funktioner såsom trivselsmedarbejdere, (fremskudte) børne- og ungerådgivere, sundhedsplejersker og medarbejdere i PPR. Med kompetenceudviklingen uddannes deltagerne til ambassadører, som er et vigtigt greb for kommunen og skolernes arbejde med implementeringen af TOPH Skole.

Det er en fordel for implementering og forankring af TOPH Skole, hvis der udvælges én eller flere lokale tovholdere i kommunen. Tovholdere kan også deltage i kompetenceudviklingen.

1.2 Baggrund for konceptet

Kompetenceudviklingskonceptet er udviklet af Social- og Boligstyrelsen i samarbejde med VIA University College i perioden 2022-2025. Konceptet hører til modellen 'TOPH Skole' udviklet af Social- og Boligstyrelsen i samarbejde med Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, kommunerne Slagelse, Kerteminde, Tønder og Jammerbugt samt VIA University College. Social- og Boligstyrelsen har evalueret TOPH Skole.

1.3 Læsevejledning

Konceptet kan læses i sin helhed eller anvendes som opslagsværk til specifikke emner som modelbeskrivelse, læringsmål eller didaktiske metoder. I konceptet er erfaringer fra praksis løbende fremhævet i bokse for at supplere med centrale pointer, der nuancerer eller begrunder konceptets tilrettelæggelse.

Kapitel 1 Indledning

Indledningen introducerer initiativets formål, målgruppe og baggrund. Her præsenteres også sammenhængen mellem TOPH Skole og kompetenceudviklingskonceptet.

Kapitel 2 Om TOPH Skole

Kapitlet giver et overblik over strukturen i TOPH Skole samt en overordnet beskrivelse af modellens forskellige elementer, herunder værdigrundlag og centrale rammer for implementering og forankring af modellen.

Kapitel 3 Kompetenceudviklingskoncept for TOPH Skole

Dette kapitel skitserer centrale læringsmål, didaktiske metoder samt struktur og format for kompetenceudviklingen, der er afgørende for lokal implementering. Her findes også en oversigt over underviserkompetencer med henblik på afvikling af nærværende koncept.

Kapitel 4 Drejebøger til tre uddannelsesdage

Kapitlet indeholder detaljerede drejebøger for de enkelte uddannelsesdage, der guider deltagerne gennem praktiske øvelser og cases, som understøtter læring og anvendelse af modellens redskaber i praksis.

Kapitel 2 Om TOPH Skole

Dette kapitel beskriver kort formålet med TOPH Skole samt de værdier, som modellen bygger på og derfor har betydning for, hvordan kompetenceudviklingen tilrettelægges. Kapitlet giver også et overblik over, hvordan TOPH Skole er opbygget med en kort beskrivelse af modellens arbejdsgange.

2.1 Formål med TOPH Skole

Hensigten med TOPH Skole er at styrke pædagogisk personale og pædagogisk ledelse både fagligt og organisatorisk til at arbejde målrettet med systematisk tidlig opsporing, handleveje og trivsel i den almene folkeskole – både på individ- og klasseniveau.

Formålet er, at opsporingen sker tidligt både i forhold til alder og problemudvikling, og at den tidlige opsporing bidrager til at sikre børnene rettidig og kvalificeret støtte, så flere kan trives bedre både nu og senere i livet. Samtidig kan mere indgribende indsatser begrænses.

TOPH Skole understøtter det arbejde, de danske folkeskoler allerede laver, når de arbejder med at understøtte fællesskaber og de enkelte børns udvikling fagligt og socialt gennem deltagelsesfremmende læringsmiljøer, fællesskabende didaktikker og organisering.

TOPH Skole supplerer den viden, skolerne i forvejen har på individ- og klasseniveau. Det gælder fx daglige pædagogiske observationer, data om skolefravær og resultater af nationale trivselsmålinger. TOPH Skole bidrager med en stilladsering af skolens opsporingspraksis og personalets fælles faglige refleksion. Samtidig understøtter TOPH Skole et fælles sprog om trivsel og mistrivsel samt samarbejdet med fx inklusionsvejledere, PPR, sundhedsplejen, KUI og familieafdelingen om handleveje. Samarbejdet sikrer den nødvendige viden og en proaktiv helhedsorienteret tilgang i skolens arbejde med trivsel.

2.2 Byggesten i TOPH Skole

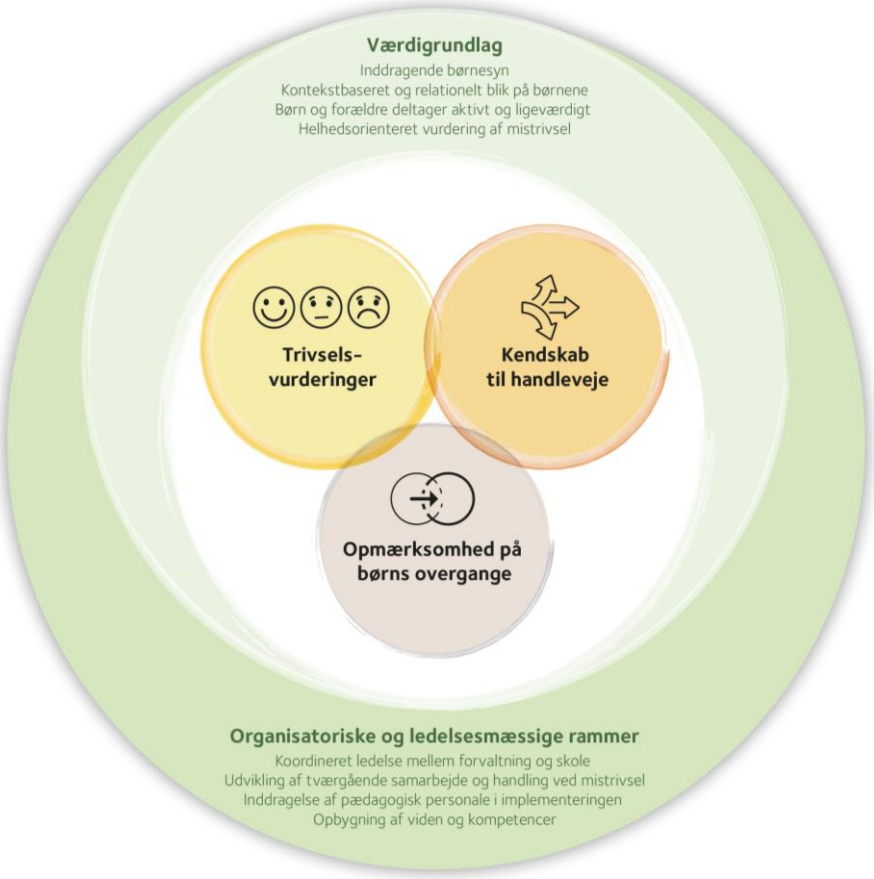
TOPH Skole er bygget op omkring tre arbejdsgange, et værdigrundlag og centrale organisatoriske og ledelsesmæssige rammer illustreret ved figur 1.

Konkret anviser TOPH Skole arbejdsgange for, hvordan skoler jævnligt og systematisk vurderer både det enkelte barns trivsel og læringsmiljøet i klassen. Der sættes desuden fokus på skolens kendskab til handleveje ved tegn på mistrivsel samt børns trivsel i forbindelse med overgange og skift i læringsmiljøer.

Arbejdsgangene bygger på fælles faglig refleksion, inddragelse af barnets og forældrenes perspektiv samt samarbejde med andre fagpersoner, når der er behov.

Modellen er udfoldet i guiden 'TOPH Skole Guide – Model for tidlig opsporing og handleveje i folkeskolen' (Social- og Boligstyrelsen & Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, 2026).

Figur 1. Model for TOPH Skole

TOPH Skole trivselsvurderinger

I TOPH Skole indgår systematiske trivselsvurderinger af alle børn – dels vurdering af det enkelte barn, dels vurdering af klassen som helhed. Trivselsvurderingerne foretages af det pædagogiske personale én til to gange årligt i samarbejde med børn og forældre. TOPH Skole Guide anviser arbejdsgange for trivselsvurderingerne, og TOPH Skole Redskabskatalog giver redskaber til, hvordan skoler konkret kan vurdere børns trivsel og læringsmiljøet i klassen.

Kendskab til handleveje

I modellen indgår et fokus på de fagprofessionelles muligheder for og forpligtelse til at handle ved opsporet mistrivsel. Med dette menes, at pædagogisk personale og ledelse skal vide, hvordan de handler aktivt og relevant på baggrund af opmærksomhed eller bekymring omkring et barn eller en klasse. Handlevejene kan både være lokalt på den enkelte skole eller på kommunalt niveau. I TOPH Skole Guide gives inspiration til arbejdet med handleveje.

Opmærksomhed på overgange og sammenhænge i børns skoleforløb

Modellen indeholder også opmærksomhed på arbejdet med børns overgange fra én arena til en anden, eksempelvis ved årgangs- eller skoleskift. Overgange indebærer ofte en større ændring

i barnets hverdag, hvilket kan påvirke barnets trivsel. TOPH Skole præsenterer en systematik for overgange med henblik på forberedelse af og opfølgning på overgange. Systematikken understøtter, at pædagogisk personale og evt. barn og forældre deler viden og erfaring med det formål at styrke muligheden for børn trivsel og udvikling i det modtagende læringsmiljø samt at opspore eventuel begyndende mistrivsel. Overgangssystematikken fremgår af TOPH Skole Guide.

TOPH Skole – værdigrundlag

TOPH Skole hviler på fælles værdier, som i praksis udfoldes gennem de arbejdsgange, der er beskrevet i guiden og i brugen af redskaberne. Her er tale om følgende grundværdier, der ligeledes udgør fundamentet for kompetenceudviklingskonceptet:

- Inddragende børnesyn
- Kontekstbaseret og relationelt blik på børnene
- Børn og forældre deltager aktivt og ligeværdigt
- Helhedsorienteret vurdering af mistrivsel.

Organisatoriske og ledelsesmæssige rammer løfter TOPH Skole

TOPH Skole fungerer bedst, når kommunen skaber tydelige organisatoriske og ledelsesmæssige rammer, så den enkelte skole kan arbejde med modellen på en måde, der passer til skolens hverdag. Den enkelte skole kan vælge at implementere TOPH Skole, men tydelig strategisk prioritering på forvaltningsniveau er en fordel.

Organisatoriske og ledelsesmæssige rammer, der understøtter arbejdet både med TOPH Skole og med kompetenceudviklingskonceptet, er:

- Koordineret ledelse mellem forvaltning og skole
- Udvikling af tværgående samarbejde og handling ved mistrivsel
- Inddragelse af pædagogisk personale i implementeringen
- Opbygning af viden og kompetencer.

Detaljerede arbejdsgange og konkrete redskaber kan findes i TOPH Skole Guide og tilhørende TOPH Skole Redskabskatalog (Social- og Boligstyrelsen & Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, 2026).

Hent TOPH Skole Guide og Redskabskatalog på sbst.dk.

Kapitel 3 Kompetenceudviklingskoncept for TOPH Skole

Dette kapitel giver et samlet overblik over kompetenceudviklingskonceptet og fungerer som en praktisk vejledning for, hvordan kompetenceudvikling kan tilrettelægges i kommuner og på skoler, der ønsker at implementere TOPH Skole. I kapitlet præsenteres både læringsmål, metoder, struktur og proces, som tilsammen danner rammen for en vellykket kompetenceudvikling. Kapitlet kan læses samlet for et overblik eller bruges som opslagsværk for indblik i specifikke dele af kompetenceudviklingen.

3.1 Læringsmål for konceptet

For at sikre en effektiv og meningsfuld implementering er der udarbejdet læringsmål for kompetenceudviklingen. Disse læringsmål har til formål at gøre deltagerne i stand til både at anvende TOPH Skole i egen praksis og til at videreformidle modellens elementer til kolleger.

Vidensmål: At opnå indsigt i TOPH Skoles arbejdsgange, værdigrundlag, trivselsforståelse og anvendelsesmuligheder i folkeskolen.

Færdighedsmål: I samarbejde med kolleger og eventuelt tværfaglige samarbejdspartnere at kunne:

1. gennemføre trivselsvurderinger med henblik på tidlig opsporing af mistrivsel
2. navigere i handleveje og handle på opsporet mistrivsel – ved den enkelte elev eller i læringsmiljøet
3. bruge en systematik for forberedelse af og opfølgning på overgange.

Kompetencemål: At kunne agere som vidensperson og sparringspartner for kolleger og bidrage til det tværfaglige samarbejde om den tidlige opsporing samt børn og unges trivsel. At kunne skabe sammenhæng mellem det strukturelle og organisatoriske ledelsesfokus og den daglig pædagogiske praksis med et trivselsfagligt og didaktisk fokus.

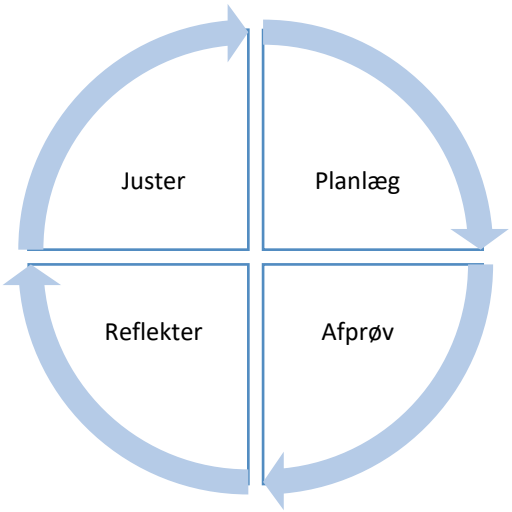
3.2 Aktionslæring som læringsfundament

Undervisningen bygger på aktionslæring, hvor deltagerne engageres i at udvikle praksis gennem prøvehandlinger (aktioner), der relaterer til egen lokal hverdagspraksis.

Aktionslæring rummer, at pædagogiske personale gennem refleksion over og systematiske undersøgelser (feedback og justeringer) af egen praksis fremmer læring og praksisnær viden om, hvad der virker lokalt. Viden, som videreformidles til kolleger med henblik på implementering og herigennem forbedring af praksis.

Aktionslæring anvendes til systematisk afprøvning af arbejdsgangene i TOPH Skole. Aktionslæringsprocessen har fire faser, som tilsammen udgør en prøvehandling. Faserne er 1. Planlæg, 2. Afprøv, 3. Reflekter, 4. Juster. Faserne er illustreret ved figur 2. Der kan læses mere om

forbedringsarbejde gennem prøvehandlinger i *Håndbog i lovende praksis, hæfte 4* (Socialstyrelsen, 2020).

Figur 2. Proces for en prøvehandling i fire faser: planlæg, afprøv, reflekter og juster.

Erfaringer fra praksis viser

Deltagerne i TOPH Skole kompetenceudviklingen vil gerne prioritere tid og rum til at udveksle erfaringer. Deltagerne beskriver, at når de på kompetenceudviklingens uddannelsesdage møder kolleger fra andre lokale skoler og tilbud til børn og unge, så får deltagerne øje på nye mulige handleveje og perspektiver på trivselsarbejdet. At få blik for allerede eksisterende ressourcer og handleveje i kommunen fremhæver deltagerne som værende særligt værdiskabende for deres deltagelse i kompetenceudviklingsforløbet.

At mødes, lære og videndele på tværs af kommuner fremhæves også som motiverende for udviklingen af ejerskab blandt ambassadører og skoleledere. Dette kræver selvsagt kendskab til implementering af TOPH Skole i andre kommuner.

Erfaringen viser, at deltagerne efterspørger praktiske eksempler og beskrivelser af, hvordan man ”hands on” kan gribe arbejdet med TOPH Skole og fællesskabende didaktikker an i hverdagen. Det helt praksisnære niveau kræver tid til beskrivelser og refleksive dialoger.

Det anbefales, at kompetenceudviklingen indbefatter minimum tre uddannelsesdage, da teoretisk afsæt, praksisnære eksempler og opsamling på deltagernes prøvehandlinger kræver tid til udfoldelse og perspektivering i undervisningsrummet.

3.3 Didaktiske metoder

Undervisningen trækker på en række didaktiske metoder, som understøtter deltagernes kollektive læring og arbejdet med elementerne i TOPH Skole:

- **Oplæg og cases**: Giver deltagerne teoretisk viden, som de kan anvende i praksis.
- **Erfaringsudveksling**: Fokus på deltagernes egne praksiserfaringer og drøftelser om udfordringer og løsninger.
- **"Hands-on" øvelser**: Træning i brug af trivselsvurderinger, overgangssystematik og dialogmodeller.
- **Implementeringstid**: Tidsintervaller mellem uddannelsesdagene, hvor deltagerne kan arbejde med planlagte prøvehandlinger forbundet med implementering af arbejdsgangene i praksis.

Disse didaktiske metoder understøtter ambassadørerne i arbejdet med at forankre TOPH Skoles arbejdsgange lokalt. Ligeledes støtter metoderne dem i at videreformidle modellen i deres daglige arbejde på skolerne samt på forvaltningsniveau.

3.4 Ambassadørtilgangen

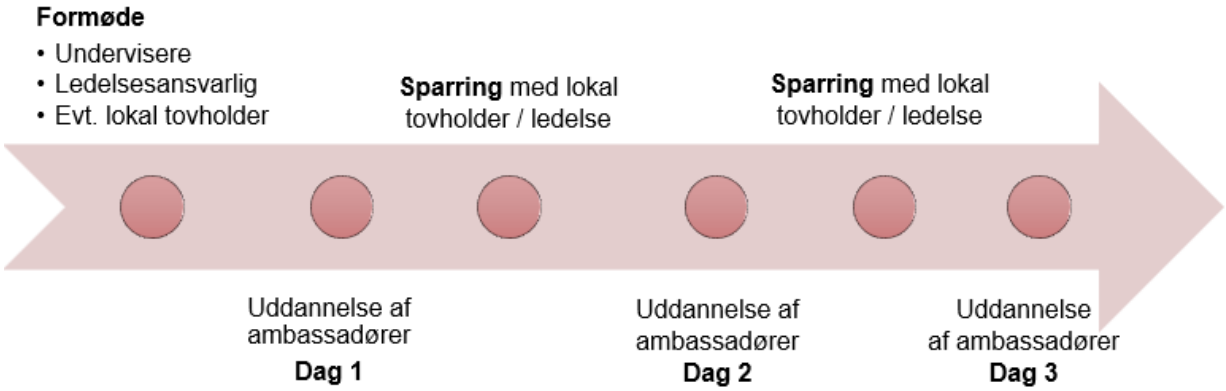
Kompetenceudviklingsforløbet tager udgangspunkt i et format, hvor nøglepersoner uddannes til ambassadører for TOPH Skole. Ambassadørerne er afgørende for arbejdet med implementeringen af modellens arbejdsgange og vidensgrundlag. Gennem kompetenceudviklingen klædes ambassadørerne på til at drive udviklings- og implementeringsarbejdet omkring TOPH Skole og videreformidle viden og redskaber til deres ledelse og kolleger.

Ambassadørerne bidrager til, at der lokalt etableres en fælles forståelse for trivsel, og at alle fagprofessionelle kender til og kan anvende TOPH Skole i hverdagen.

Som kommune eller skole skal man forud for kompetenceudviklingen udpege de medarbejdere, som skal varetage rollen som ambassadører. Jævnfør de organisatoriske og ledelsesmæssige rammer for TOPH Skole er konceptet målrettet deltagere på tværs af organisatoriske niveauer, faglige ansvarsområder og ledelseslag. Hensigten med konceptet er netop at understøtte dialog, det tværgående samarbejde, inspirere og videndele på tværs samt evaluere og justere lokale samt kommunale handleveje i fællesskab. På den baggrund skal det lokalt vurderes, hvor mange ambassadører, der skal til for at kunne opnå den ønskede virkning, og hvilken faglig profil medarbejderne skal have. Hovedparten af ambassadørerne vil oftest være skoleledere, lærere, pædagoger og trivselsmedarbejdere, men det er også givende i det tværprofessionelle samarbejde, at der blandt ambassadørerne er repræsentanter fra PPR, børnesocialområdet og sundhedsplejen.

3.5 Struktur for kompetenceudviklingsforløbet

Figur 3 præsenterer strukturen for kompetenceudviklingsforløbet, som består af et formøde mellem centrale nøglepersoner i implementeringen, tre uddannelsesdage og løbende sparringssessioner.

Figur 3. Struktur for kompetenceudviklingsforløbet

Formøde

For at sikre en lokal tilpasning af modellen anbefales det at afholde et formøde mellem ledelsesansvarlige på kommunalt niveau og skoleniveau, underviseren, eventuel lokal(e) tovholder(e) og andre relevante nøglepersoner, eksempelvis udvalgte ambassadører. Dette møde er afgørende for at afstemme kompetenceudviklingens indhold med behov i den lokale praksis og herigennem dels at forberede underviseren, dels at sikre fundament for solid forankring af arbejdet med TOPH Skole i skolens og kommunens eksisterende strukturer.

Dagsorden for formødet kan inkludere:

1. Præsentation og tydeliggørelse af formål og roller.
2. Beskrivelse af ambassadørgruppen og afklaring af organisatorisk forankring.
3. Vurdering af kommunens aktuelle praksis samt nysgerrighed og motivation for arbejdet med trivsel og systematisk tidlig opsporing lokalt på skoler.
4. Tilpasning af TOPH Skole til eksisterende lokale arbejdsgange og organisering.
5. Identifikation af nøglepersoner og ledelsesopbakning, herunder aftale om kommunikationsgang mellem underviser og de relevante lokale aktører.

Ved mødet kan det også planlægges, hvornår kompetenceudviklingen afvikles, og hvordan det afstemmes i forhold til skolernes årshjul, herunder hvornår den eller de årlige trivselsvurderinger, jf. TOPH Skole, skal finde sted på skolerne.

Undervisningsplan – tre uddannelsesdage og løbende sparring

Kompetenceudviklingen gennemføres over tre uddannelsesdage, hvor deltagerne undervises i TOPH Skoles teoretiske og metodiske grundlag.

Underviseren sørger for, at deltagerne forud for undervisningen får adgang til TOPH Skole Guide og TOPH Skole Redskabskatalog samt bliver organiseret i lokale netværk af forskellig størrelse og organisatorisk forankring. I netværkene kan deltagerne løbende udveksle erfaringer med hinanden.

For at understøtte forankring i praksis anbefales det, at underviseren løbende gennemfører vejlednings- og sparringssessioner med de lokale ambassadørnetværk. Sparringen skal understøtte, at deltagerne kan anvende den tilegnede viden og de tilegnede kompetencer i praksis.

Erfaringer fra praksis viser

Det er gavnligt, at ambassadørgruppen består af såvel pædagogisk personale som af andre faggrupper og ledelsesansvarlige på tværs af kommunale afdelinger og ansvarsområder.

Uddannelsesdagene kan med fordel afholdes med cirka en måneds mellemrum, så der er mulighed for at afprøve nye perspektiver og redskaber i praksis mellem uddannelsesdagene.

Hertil er det givende, at der i sparringssessionerne, der afholdes mellem uddannelsesdagene (se figur 3), er fokus på at tilpasse trivselsvurderingernes implementering til de lokale kommunale rammer, herunder planlægning af prøvehandlinger, samt hvornår og hvordan trivselsvurderingerne foretages, så resultaterne kan anvendes som udgangspunkt for skole-hjem-samtaler.

Erfaringerne viser også, at implementering kræver ledelsesinvolvering, da der både er behov for at kommunikere med forældre samt for at afsætte tid til pædagogisk personales eget arbejde med modellen.

Dertil er motivationen blandt det pædagogiske personale helt afgørende for implementeringsarbejdet. Et fælles sparringsforum for de deltagende ambassadører på tværs af deltagende skoler i kommunen giver deltagerne oplevelsen af øget organisatorisk læring og kendskab til hinandens fagligheder og viden. Erfaringerne viser, at dette sparer ressourcer på sigt i arbejdet med afdækningen af mulige handleveje og pædagogiske indsatser.

Indholdet på uddannelsesdagene præsenteres overordnet nedenfor og udfoldes nærmere i drejebøgerne i kapitel 4.

- **Uddannelsesdag 1**: Introduktion til TOPH Skole og TOPH Skole Redskabskatalog, modellens værdigrundlag og trivselsforståelse. Dagen har særligt fokus på baggrund af kontekstens betydning for implementering af de en til to årlige systematiske trivselsvurderinger. Afslutningsvist introduceres deltagerne til arbejdet med aktionslæring samt

udpeger og beskriver prøvehandlinger, som de skal arbejde med frem mod næste uddannelsesdag.

- **Uddannelsesdag 2**: Fokus på handleveje, så ambassadørerne bliver fortrolige med at navigere i de lokale og kommunale arbejdsgange for handleveje. Derudover får deltagerne mulighed for at arbejde med praktisk anvendelse af de redskaber, som anvendes i forbindelse med trivselsvurderingerne og systematik for overgange. Slutteligt samles der op på igangværende prøvehandlinger og implementeringsprocesser relateret til deltagernes arbejde med at indføre TOPH Skole trivselsvurderinger som et redskab på skolerne.

- **Uddannelsesdag 3**: Denne dag består af et todelt undervisningsspor, hvor det ene spor er forbeholdt ledelser og nøglepersoner i implementeringen, hvis opgave det er at sikre den fortsatte forankring og værdiskabelse af modellen. Det andet spor målrettes deltagerne, der arbejder med modellen i dagligdagen; de får på uddannelsesdagen praksisnær inspiration til, hvordan skolen helt konkret kan arbejde med fællesskabende didaktikker og et helhedsorienteret blik på trivsel.

Mellem uddannelsesdagene har den enkelte kommune mulighed for at reflektere over lokale igangsatte prøvehandlinger, lære af hinanden på tværs af skoler og faggrupper og få øje på synergier og værdiskabende samarbejde, der kan etableres og forankres.

3.6 Indhold og teoretisk fundament

Kompetenceudviklingens indhold baserer sig på nyeste viden om trivsel og tidlig opsporing blandt børn og unge i skolen og indeholder en række videnselementer, praktiske øvelser og cases, som klæder deltagerne på til at implementere modellen i deres kommunale kontekst. Ambassadørerne kompetenceudvikles i:

- **Grundlæggende teorier for TOPH Skole**: Inkluderer systemisk kontekstforståelse, den ressourceorienterede tilgang, fællesskabende didaktikker og in- samt eksklusionsprocesser.

- **Værdimæssige principper og trivselsforståelse**: Fokus på trivsel for alle børn, deltagelsesmuligheder, læringsfællesskaber, inddragelse af forældre og børn samt en helhedsorienteret tilgang til trivsel og mistrivsel.

- **Organisatoriske og ledelsesmæssige rammer**: Ledelsesopbakning, tværfagligt samarbejde og videns- og kapacitetsopbygning.

- **Arbejdsgange**: Systematiske trivselsvurderinger, kendskab til handleveje for børn i begyndende mistrivsel samt forberedelse af og opfølgning på overgange.

3.7 Overordnede underviserkompetencer

De, som underviser i TOPH Skole, spiller en central rolle i at facilitere, nuancere, udfordre og udvikle ambassadørernes forståelse af trivselsarbejde og tidlig opsporing i folkeskolen. For at kunne understøtte dette arbejde kræves specifikke kompetencer inden for relationspædagogik, fælles- og trivselsunderstøttende didaktikker, tværfagligt samarbejde og anvendelse af aktionslæring i praksis.

Forståelse af børns trivsel og udvikling
Undervisere skal have en grundlæggende viden om faktorer, der påvirker børns trivsel og mistrivsel, herunder kendskab til tegn på begyndende mistrivsel og metoder til at fremme positive læringsfællesskaber. Det omfatter kompetencen til at identificere både individuelle og fællesskabsrelaterede udfordringer og tage udgangspunkt i barnets egne oplevelser af trivsel.

Relationskompetencer og ressourceorienteret tilgang
Undervisere i TOPH Skole arbejder ud fra et inddragende børnesyn, hvor børn mødes med positive forventninger og opfordres til aktiv deltagelse i trivselsindsatser. Dette kræver, at underviseren mestrer relationsarbejde og kan anvende en ressourceorienteret tilgang, som fokuserer på børns styrker og potentialer frem for problemerne alene.

Tværfaglig samarbejdskompetence
Underviseren skal kunne understøtte samarbejde på tværs af faggrupper, herunder pædagogisk personale, sundhedspleje, PPR og børne- og ungerådgivere, for at sikre en helhedsorienteret indsats for børn i mistrivsel. Dette forudsætter kendskab til de forskellige relevante fagligheder og kommunens organisering samt evnen til at kommunikere klart og etablere en fælles forståelse med andre fagprofessionelle omkring barnets trivsel og handlemuligheder.

Kompetencer i aktionslæring og refleksion
Kompetenceudviklingen baseres blandt andet på aktionslæring, hvor deltagerne både afprøver, evaluerer og justerer trivselsfremmende indsatser i praksis. Dette kræver, at underviseren har kompetence i at facilitere reflekterende, trygge processer og anvende redskaber som evalueringsvinduer og refleksionsspørgsmål, der støtter deltagerne i at tilpasse trivselsindsatserne løbende.

Didaktisk viden og erfaring med værktøjer til trivselsarbejde
Underviseren skal kunne anvende konkrete redskaber, som knytter sig til TOPH Skole, fx trivselsvurdering og overgangssystematik. Det kræver erfaring med de praktiske og teoretiske aspekter af disse redskaber samt evnen til at tilpasse dem til forskellige elev- og klassesituationer.

Organisatorisk og implementeringsfaglig viden
For en vellykket forankring af TOPH Skole i skolens trivselspolitik er der behov for undervisere med stærke organisatoriske og ledelsesfaglige kompetencer. Denne profil bidrager til at omsætte modellens metoder til praksis og integrere dem i skolens daglige arbejdsgange.

Kapitel 4 Drejebøger for tre uddannelsesdage

Dette kapitel indeholder detaljerede drejebøger for de enkelte uddannelsesdage.

Uddannelsesdag 1

Den første uddannelsesdag i ambassadøruddannelsen for TOPH Skole fokuserer på at introducere deltagerne til modellens overordnede formål, trivselsforståelse, centrale værdier og redskaber. Målet er at skabe en fælles forståelse af, hvordan pædagogisk personale og skoleledelse systematisk kan arbejde med trivsel, så tidlige tegn på mistrivsel identificeres, og børn og unge kan få rettidig støtte.

Læringsmål for uddannelsesdag 1:

1) Deltagerne opnår en grundlæggende forståelse af TOPH Skoles opbygning, værdigrundlag og trivselsforståelse.

2) Deltagerne styrker deres viden om skolens rolle i børns trivsel samt deres egen rolle som ambassadører.

3) Deltagerne har kendskab til centrale redskaber i modellen såsom systematiske trivselsvurderinger, og hvordan disse anvendes i praksis.

Indhold og struktur

1. Introduktion til TOPH Skole og ambassadørens rolle

Dagen begynder med en introduktion til formålet med TOPH Skole, hvor det pædagogiske personales opgave er at understøtte alle børns trivsel gennem en systematisk og kvalificeret indsats. Deltagerne præsenteres for deres rolle som ambassadører, der skal fungere som vidanspersoner, facilitatorer og faglige vejledere, der understøtter kolleger og ledelse i implementeringen af modellen lokalt.

2. Arbejdsgange og teoretiske fundament i TOPH Skole

Deltagerne gennemgår de arbejdsgange, som modellen rummer:

- **Systematiske trivselsvurderinger**: Pædagogisk personale foretager systematiske trivselsvurderinger af alle børn og vurderinger af læringsmiljøet i klassen for at kunne opdage tidlige tegn på mistrivsel.

- **Kendskab til handleveje**: Klarhed over handleveje, herunder lovgivningsmæssige forpligtelser og muligheder, skolen har for at handle hurtigt og effektivt på mistrivsel.

- **Opmærksomhed på børns overgange**: Systematisk overlevering af relevant viden om barnet ved skift af læringsmiljøer, fx skoleskift eller klasseovergange.

3. Skolens og fællesskabets rolle i børns trivsel

Der holdes oplæg om skolens centrale rolle i børns trivsel og om, hvordan fællesskaber i skolen kan fungere som støtte for børn i udsatte positioner. Ambassadørerne arbejder med spørgsmål om, hvordan læringsmiljøet kan skabe rammer, der understøtter børns sociale og faglige udvikling. Oplægget skal også understrege vigtigheden af et inddragende børnesyn, som i skolesammenhæng kan forstås bredt og omfatter både undervisning, undervisningsmiljø, skolekultur og faglige aktiviteter, herunder pædagogisk og didaktisk tilgang. Det forudsætter en ressourceorienteret tilgang, som blandt andet indebærer, at barnet mødes med positive og passende forventninger, og at barnets perspektiver og ressourcer inddrages i skolens læringsformer og aktiviteter.

4. Case-arbejde: trivselsvurdering i praksis

Deltagerne introduceres til en case om en elev, Aske, som viser begyndende tegn på mistrivsel, baseret på både læreres og forældres observationer[1]. I grupper drøfter deltagerne, hvordan de med udgangspunkt i modellen kan udarbejde en TOPH Skole trivselsvurdering og beslutte relevante handlemuligheder. Casen giver deltagerne mulighed for at reflektere og træne i at koordinere trivselsvurderinger og opfølgning på tegn på mistrivsel.

5. Introduktion til aktionslæring og prøvehandlinger

Næstsidste punkt på dagen er en introduktion til aktionslæringsprocesser med prøvehandlinger, hvor deltagerne opfordres til at afprøve nye arbejdsgange i mindre skala. Dette omfatter blandt andet arbejdet med trivselsvurderinger og systematiske møder med kolleger om børns trivsel. Deltagerne får en kort introduktion til aktionslæringsprocesser, som de kan anvende til at evaluere og justere deres prøvehandlinger, baseret på erfaringer og refleksioner i praksis.

6. Afslutning og hjemmeopgave

Undervisningsdagen afsluttes med en opsummering, hvor ambassadørerne diskuterer dagens vigtigste læringspointer og lægger en plan for deres første prøvehandlinger. Deltagerne får til opgave at introducere kolleger til redskaber knyttet til trivselsvurderingen og samle feedback, som de kan drøfte ved næste undervisningsgang.

[1] Casen og stilladsering af det tilhørende pædagogiske refleksionsrum er beskrevet i TOPH Skole Guide.

Erfaringer fra praksis viser

Det har stor betydning, hvor i implementeringsprocessen deltagerne befinder sig. Underviseren og lokal tovholder kan derfor med fordel afstemme, hvad der bør tillægges størst vægt i forhold til planlægning af dagens program. Dette kan også gøres med repræsentanter for skoleledelse og ambassadører.

De kommuner og skoler, der endnu ikke er påbegyndt implementeringsarbejdet, kan opleve behov for på et overordnet niveau at lære om TOPH Skoles arbejdsgange og redskaber. De er særligt optagede af den trivselsfaglige videnspakke og arbejdet med værdigrundlaget, herunder børnesynet, når det omsættes til handling i dagligdagens pædagogiske praksis.

Disse kommuner og skoler er optagede af, at læringsmiljøet ofte vil være deres første møde på tværs med en fælles trivselsdagsorden. Derfor er det vigtigt, at kompetenceudviklingen giver deltagerne plads til at drøfte og omsætte den trivselsfaglige viden til motivation og fælles forståelse af rammerne for at påbegynde implementeringen af TOPH Skole.

Kommuner og skoler, der allerede er i gang med at organisere og afprøve systematikken, jf. TOPH Skole, gør sig løbende erfaringer med redskabernes potentialer og udfordringer. Her vil det opleves værdiskabende, at kompetenceudviklingen tager afsæt i konkrete erfaringer og udfordringer. Eventuelt kan den indlagte case fra TOPH Skole Guide erstattes af deltagernes egne eksempler.

Forslag til referencer:

Hansen, J. H., Jensen, C. R., & Molbæk, M. (2022). Det gode samarbejdes mange faldgruber. I J. H. Hansen, C. R. Jensen, & M. Molbæk: Samarbejde om den inkluderende skole (s. 93-109). København: Akademisk Forlag.

Hansen, R. H., Rasmussen, N. T. Sønderberg, A. (2022). Fællesskabende Didaktikker. KvaN.

Lund, G. E. (2020). Responsivt forældresamarbejde. I: Studier i læreruddannelse- og profession (årgang 5, nr. 1). 10.7146/lup.v5i1.121010.

Social- og Boligstyrelsen & Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (2026). TOPH Skole Guide - Model for tidlig opsporing og handleveje i folkeskolen. Odense: Social- og Boligstyrelsen.

Socialstyrelsen (2020). Håndbog i lovende praksis, hæfte 4 Forbedringsarbejde gennem prøvehandlinger. Socialstyrelsen.

Inspirationsmaterialer

Center for Ungdomsforskning (u.å.). 10 tendenser i ungdomslivet. Udgivet på www.cefu.dk

Center for Ungdomsforskning (u.å.). Forældrevidenskab. Udgivet på www.cefu.dk

DR (2023). Mistrivsel hos børn og unge. Hjernekassen på P1. Udgivet på www.dr.dk/lyd

Social- og Boligstyrelsen (u.å.). Dag-, skole-, fritids- og sundhedstilbud. Udgivet på www.sbst.dk

Uddannelsesdag 2

Uddannelsesdag 2 i ambassadøruddannelsen for TOPH Skole bygger videre på introduktionen fra den første uddannelsesdag. Formålet med dag 2 er at styrke ambassadørernes evne til at anvende og formidle systematiske trivselsvurderinger og kendskab til handleveje samt udvikle kompetencer til at facilitere tværfaglige samtaler og forløb omkring børn og klasser i begyndende mistrivsel. Hertil at ambassadørerne opnår kendskab til processer ved forberedelse af og opfølgning på overgange i børns grundskoletid.

Læringsmål for uddannelsesdag 2:

- At ambassadørerne bliver fortrolige med at navigere i de lokale og kommunale arbejdsgange for handleveje, så de kan støtte kolleger i at iværksætte tidlig indsats ved mistrivsel.
- At ambassadørerne udvikler færdigheder i løsningen af konkrete cases, som reflekterer realistiske situationer i skolehverdagen.
- At ambassadørerne opnår kendskab til graden af systematik i de kommunale og lokale overleveringsprocesser ved forberedelse af og opfølgning på børns overgange – interne (på skolen) som eksterne (mellem læringsmiljøer).

Indhold og Struktur

1. Opsamling på prøvehandlinger

Dagen indledes med en opsamling på prøvehandlingerne, som ambassadørerne har afprøvet siden første uddannelsesdag. Deltagerne drøfter erfaringer med sidemænd og i grupper, hvor de deler eksempler på, hvad der har fungeret godt, og hvor der er opstået udfordringer i arbejdet med trivselsvurderinger og kommunikationen med kolleger og forældre.

2. Modellens arbejdsgang om kendskab til handleveje

Deltagerne introduceres til modellens arbejdsgang om kendskab til handleveje med fokus på, hvordan det pædagogiske personale kan navigere i både skolens samt kommunens formaliserede handleveje ved tegn på mistrivsel. De gennemgår vigtigheden af kendskab til forpligtelser samt procedurer og fastlagte arbejdsgange, som kan give pædagogisk personale større tryghed i håndtering af komplekse situationer.

3. Praktiske øvelser og case-arbejde

Ambassadørerne deltager i case-arbejde, hvor de på baggrund af en trivselsvurdering skal udarbejde en handleplan og facilitere en samtale med barnet og forældrene. En case om en elev ved navn Aske bruges som eksempel fra TOPH Skole Guide, hvor lærere, vejledere og forældre indgår i et samarbejde omkring barnets udvikling og trivsel. Deltagerne analyserer roller, ansvarsfordeling og de forskellige tiltag, som kan afprøves. Dette med afsæt i dialogredskabet TOPH Skole Mødefacilitering (se TOPH Skole Redskabskatalog).

4. Introduktion til fællesskabende didaktikker i praksis

Deltagerne introduceres til:

- TRIV NU – Trivsel i folkeskolen
- AKTion –Trivsel i udskolingen – Dafolo A/S
- Pædagogisk klasseplan – Børne- og Undervisningsministeriet
- Det er bedst, når alle er med, eksempel fra Horsens Ungdomsskole

Materialerne indeholder værktøjer og metoder med fokus på trivsel i det sociale lærende fællesskab, som klassen udgør. Materialerne tager afsæt i det inddragende børnesyn, der indebærer, at man i højere grad fokuserer på barnets og klassens ressourcer og mulige løsninger frem for problemer. Gennem øvelser, sparring og oplæg får ambassadørerne inspiration til, hvorledes de som samlet pædagogisk personale kan styrke klassens trivsel og kultur gennem strategier og initiativer, der matcher netop deres børnesammensætning og kontekst.

5. Samtaleteknikker

En vigtig del af dagen er træning i samtaleteknikker med børn, hvor værktøjet "De Tre Huse" (Huset med bekymringer, Huset med gode ting og Drømmehuset) anvendes til at facilitere en struktureret og tryg samtale med eleven om dets oplevelser og ønsker. Der kan også gives forslag til at anvende skalering fra 1-10 til at hjælpe barnet eller klassen med at evaluere trivselsindsatser og små skridt mod forbedring.

6. Arbejde med overgange og overgangsskemaer

Næstsidste punkt på dagen er en gennemgang af en systematik for forberedelse af og opfølgning på overgange. Overgange, fx ved skoleskift eller ved klasseskift, indebærer risiko for tab af viden om børns trivsel og behov, hvorfor systematisk deling af relevant viden er afgørende.

Ambassadørerne arbejder med narrativer om barnet eller klassen, der kan understøtte positive forventninger i den nye sammenhæng. Samtidig får ambassadørerne fokus på vigtigheden af en saglig og helhedsorienteret formidling af barnets eller klassens udfordringer og styrker.

Her er overgangsskemaet et centralt redskab i TOPH Skole[2]. Hertil kan dialogredskabet TOPH Skole Mødefacilitering inddrages (se redskaber i TOPH Skole Redskabskatalog).

7. Afslutning og refleksion

Dagen afsluttes med en opsamling, hvor ambassadørerne reflekterer over dagens indhold og udarbejder en konkret plan for, hvordan de vil anvende de lærte redskaber i deres praksis. Der opfordres til at implementere små prøvehandlinger på egen skole og til at forberede sig til næste uddannelsesdag ved at opsamle erfaringer fra arbejdet med overgangssystematikker og samtaleteknikker.

[2] Anvend evt. case beskrevet i TOPH Skole Guide.

Erfaringer fra praksis viser

Kommuner og lokale skoler har ofte meget forskellige behov på dette tidspunkt i implementeringsprocessen. Erfaring fra praksis viser, at arbejdet med overgange kan flyttes til uddannelsesdag 3, såfremt deltagerne er særligt optagede af at arbejde i dybden med samtale- og dialogværktøjerne. Dette kan stilladseres i praksis, ved at det børnefaglige indhold på uddannelsesdag 3 flyttes til uddannelsesdag 2 og integreres i arbejdet med samtaleteknikkerne.

Forslag til referencer:

Andersen, F. B. (2014). Ledelse af vejledelse. I B. Bro, V. Boelt, & M. Jørgensen: Vejledning Teori og praksis (s. 69-83). Aarhus: KvaN.

Hansen, J. H., Jensen, C. R., & Molbæk, M. (2022). Det gode samarbejdes mange faldgrupper. I J. H. Hansen, C. R. Jensen, & M. Molbæk: Samarbejde om den inkluderende skole (s. 93-109). København: Akademisk Forlag.

Hansen, R. H., Rasmussen, N. T. Sønderberg, A. (2022). Fællesskabende Didaktikker. KvaN.

Lund, G. E. (2020). Responsivt forældresamarbejde. I: Studier i læreruddannelse- og profession (årgang 5, nr. 1). 10.7146/lup.v5i1.121010.

Løw, O. (2021). Pædagogisk vejledning – facilitering af læring i pædagogiske kontekster. Akademisk Forlag.

Social- og Boligstyrelsen & Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (2026). TOPH Skole Guide - Model for tidlig opsporing og handleveje i folkeskolen. Odense: Social- og Boligstyrelsen.

Inspirationsmaterialer

Børne- og Undervisningsministeriet (2025). Pædagogisk klasseplan: Skabelon for pædagogisk klasseplan og temabeskrivelser. Udgivet på www.emu.dk

Center for Ungdomsforskning (u.å.). 10 tendenser i ungdomslivet. Udgivet på www.cefu.dk

Center for Ungdomsforskning (u.å.). Forældrevidenskab. Udgivet på www.cefu.dk

DR (2023). Mistrivsel hos børn og unge. Hjernekassen på P1. Udgivet på www.dr.dk/lyd

Social- og Boligstyrelsen (u.å.). Dag-, skole-, fritids- og sundhedstilbud. Udgivet på www.sbst.dk

Aahus Universitet (2013). Karen Wistoft: Mental sundhed i skolen. Udgivet på www.youtube.dk

Uddannelsesdag 3

Denne tredje og sidste uddannelsesdag i ambassadøruddannelsen for TOPH Skole har et todelt fokus. Ét fokus er på ledelsens rolle ved implementering af komplekse forandringer på tværs af fagområder og involverende mange aktører. Et andet fokus er på, hvorledes det teoretiske arbejde med deltagelsesfremmende læringsmiljøer kan udvikles og stilladseres i praksis. Uddannelsesdag 3 er derfor delt i to hold af deltagere, der adresserer henholdsvis skoleledelse (hold 1) samt ledelse af elevernes forskellige lærings- og udviklingsrum (hold 2).

Hold 1 – Skoleledelse: Implementering af trivselsfremmende indsatser

Implementering af komplekse organisationsforandringer, der involverer mange aktører, kræver tid, kontinuerlig opbakning samt prioritering fra alle involverede ledelsesniveauer i den kommunale organisation. Det betyder, at det er vigtigt, at implementeringen af forandringen er forankret hos centrale nøglepersoner i organisationen såsom hos ambassadører og eventuelt lokale tovholdere. Disse nøglepersoner bør støttes af ledelsen på alle ledelsesniveauer og have adgang til på tværs af organisationen at kunne involvere relevante samarbejdsparter i implementeringen.

Her arbejdes med metoder for kommunikation, formidling og samarbejde, som ambassadørerne kan anvende til at navigere i processen for at sikre forankring af modellens arbejdsgange.

Dertil udfyldes på uddannelsesdag 3 et årshjul, hvilket er en plan for afholdelse af de forskellige aktiviteter i forbindelse med implementering af modellen og dens systematik. Årshjulet skaber et visuelt overblik over, hvornår der anvendes TOPH Skole trivselsvurderinger og overgangssystematikker på skolerne, samt hvorledes disse opgaver flugter med skolernes øvrige aktiviteter og årscyklus.

Der arbejdes dertil med læringscirkler, psykologisk tryghed og evalueringskultur som helt centrale begreber med afgørende betydning for forankringen af kvalitative indsatser og samarbejder omkring børn i grundskolen.

Hold 2 – klasseledelse: Pædagogisk og didaktisk inspirationskatalog

Dette uddannelseshold omhandler helt nære eksempler på, hvorledes deltagelsesfremmende læringsmiljøer kan udvikles og stilladseres i praksis. Dagen bygges op omkring præsentationer af gennemførte prøvehandlinger. Fokus er på trivsel og deltagelsesmuligheder. Skolerne har arbejdet praksisnært med læringsmiljøer og undersøgt, hvordan sociale relationer, fysiske rammer, indretning samt didaktisk brug af materialiteter og artefakter m.m. kan understøtte differentierede læringsstrategier.

Uddannelsesdagen genbesøger in- og eksklusionsprocesser, og der arbejdes med karakteristika som mobbemønstre, magtstrukturer og sunde som usunde klassekulturer. Ambassadørerne genbesøger betydningen af børnesynet og de fællesskabende didaktikker. Sammen arbejder underviser og deltagere aktivt med at omsætte det teoretiske arbejde til strategier og handleveje målrettet konkrete klasser, elevgrupper og undervisningssituationer. Det kan i praksis betyde at gå i dybden med og sammen forberede konkrete tiltag som antimobbeindsatser m.m.

Afslutning på uddannelsesdag 3

Efter dagens todelte undervisningsforløb samles begge hold til en fælles afslutning, hvor ledelse, pædagogisk personale og øvrige deltagende faggrupper mødes for at skabe en sammenhængende plan for det videre implementerings- og forankringsarbejde. Formålet med denne fælles session er at samle de vigtigste pointer fra dagens undervisning og sikre, at både organisatoriske og praksisnære perspektiver integreres i planlægningen.

Deltagerne arbejder i grupper, gerne tværfaglige, hvor de:

1. **Drøfter nøglepointer** fra dagens undervisning, fx ledelsens årshjul og praksisnære strategier fra det pædagogiske inspirationskatalog.

2. **Identificerer fælles mål** for trivsel og deltagelsesmuligheder, der skal prioriteres i det kommende implementeringsår.

3. **Udvikler en plan for samarbejde**, hvor der tages højde for både organisatoriske processer og konkrete indsatser i klasserne.

Sessionen faciliteres med fokus på:

- **Koordinering af roller:** Hvordan ledelse og personale kan støtte hinanden i at omsætte modellens arbejdsgange i praksis.

- **Tydelige handleplaner:** Hvem gør hvad, hvornår – og hvordan evalueres og justeres indsatsen løbende.

- **Motiverende afslutning:** Dagen afsluttes med en fælles refleksion over, hvordan TOPH Skole kan styrke skolernes arbejde med trivsel.

Erfaringer fra praksis viser

Implementering tager tid og kræver motivation fra alle involverede deltagere, særligt de lokale ambassadører og ledere. Motivation for og tid til at implementere de strukturelle og organisatoriske rammer omkring et kontinuerligt integreret trivselsarbejde i det pædagogiske personales hverdag.

Erfaringer viser, at der er behov for et meget tæt samspil mellem kompetenceudviklingsindsatsen og implementeringsprocessen, så der skabes mulighedsrum for dynamiske tilpasninger af kompetenceudviklingsforløbet – både forløbets indholdselementer og af tidsrammen, eksempelvis i forhold til gennemførelse af prøvehandlinger.

Skoler, klasseteams, ledelsessamarbejder og forvaltninger er ikke ens, derfor er det en afgørende faktor, at konceptet for kompetenceudvikling rummer en fleksibilitet, der kan favne det situerede og kontekstafhængige og hermed tage afsæt i skolernes konkrete behov.

Forslag til referencer:

Bølling, M. (u.å.) Om elevers trivsel i udeskole. Hentet 3. marts 2024 på www.udeskole.nu

Fisker, T. B. (2014). Betingelser for det inkluderende arbejde. I T. B. Fisker: Den sårbare inklusion (s. 99-106). Dafolo.

Hansen, J. H., Jensen, C. R., & Molbæk, M. (2022). Det gode samarbejdes mange faldgrupper. I J. H. Hansen, C. R. Jensen, & M. Molbæk: Samarbejde om den inkluderende skole (s. 93-109). København: Akademisk Forlag.

Hornstrup, C., & Johansen, T. (2013). Strategisk relationel ledelse: systemisk ledelse af forandringer. Dansk Psykologisk Forlag.

Højholdt, A (2016). Tværprofessionelt samarbejde i teori og praksis, Hans Reitzels Forlag.

Klinge, L. (2017). Lærerens relationskompetence: Kendetegn, betingelser og perspektiver. Dafolo.

Social- og Boligstyrelsen & Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (2026). TOPH Skole Guide - Model for tidlig opsporing og handleveje i folkeskolen. Odense: Social- og Boligstyrelsen.

Mathiasen, K.E. (2024). Fra specialpædagogik til pædagogik. Dafolo (under udgivelse).

Møller, H og Lindsay, T.S. (2017). Tre brud i professionelt samarbejde i Kognition og Pædagogik 27. årgang nr. 105.

Rambøll Management Consulting og Københavns Professionshøjskole (2019). Fysiske rammer der understøtter inkluderende læringsmiljøer. København: Undervisningsministeriet.

Hansen, S. J., Kaspersen, S. W., Madsen, C. D., & Pöckel, K. M. (2022). Implementering med effekt: håndbog i implementering på det sociale og pædagogiske område. Dafolo.

Litteraturliste

Følgende litteraturliste udgør fundamentet for den samlede kompetenceudviklingspakke, og er derfor værd at tage afsæt i i udviklingen og implementeringen af lokale kompetenceudviklingsindsatser, der har til formål at arbejde systematisk med trivsel og den tidlige opsporing af børn og unge i grundskolen.

Ben-Arieh, A., Cases, F., Frønes, I., Korbin, J.E. (2014). Handbook of Child Well-Beeing – theories, Methods and Policies in Global Perspektive. Vol 5, 2699-2738. Springer Dordrecht Heidelberg New York London. 10.1007/978-90-481-9063-8.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (2025). Pædagogisk klasseplan – Skabelon for pædagogisk klasseplan og temabeskrivelser. København: Børne- og Undervisningsministeriet.

Børne- og Undervisningsministeriet (2024). Mange elever er glade for at gå i skole trods fald i trivsel. Udgivet på www.uvm.dk

Børns Vilkår (2022). Børn og unge kæmper for at passe ind: Analyse fra Børns Vilkår. Børns Vilkår.

Kiil, A., Sjö, N. M., & Pontoppidan, M. W. (2017). Måling af børns trivsel i interventionsstudier. Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift, 54(3), 54-65.

Koch, A. B. (2020). Børneperspektiver og udsatte børns deltagelse. I Børnecentret (red.) Børn som aktører i eget liv gennem brug af digitale redskaber og medier: Børn som aktører: håndbog. Aarhus Kommune.

KORA & Mehlbye, J. (2015). Guide til tidlig opsporing af børn i en social udsat position: Anvendelse af Opsporingsmodellen. Odense: Socialstyrelsen.

Lave, J. (2009). Situeret læring og praksis i forandring. Nordisk udkast, Nr. 1/2, 9-18.

Lundy, L. (2007). “Voice” is not enough: Conceptualising Article 12 of the United Nations Convention on the Rights of the Child. British Educational Research Journal, vol. 33(6), side: 927–942. 10.1080/01411920701657033.

Mehlbye, J., Rangvid, B.S., Sørensen, K.L. & Sjørslev, K. (2015). Undersøgelse af indsatser for og udvikling hos elever, der har vanskeligheder i skolestarten. København: KORA.

Ottosen, M.H., A.G. Andreasen, K.M. Dahl, M. Lausten & S.B. Rayce & B.B. Tagmose (2022). Børn og Unge i Danmark: Velfærd og Trivsel 2022. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Rasmussen, M., Kierkegaard, L., Rosenwein, S. V., Holstein, B. E., Damsgaard, M. T., & Due, P. (2019). Skolebørnsundersøgelsen 2018: Helbred, trivsel og sundhedsadfærd blandt 11-, 13- og 15-årige skoleelever i Danmark. Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed.

Simovska & Kousholt (2021). Trivsel – et befordrende eller tyrannisk begreb? Skitsering af et udvidet begreb om skoletrivsel. Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift, 58(1), 54-63.

Socialstyrelsen (2019). Tidlig opsporing og reaktion på mistrivsel hos små børn: – seks faglige kernekomponenter. Odense: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen (2020). Håndbog i lovende praksis, hæfte 4 Forbedringsarbejde gennem prøve-handlinger. Odense: Socialstyrelsen.

Social- og Boligstyrelsen (2024). Forstå barnets lov: – En guide til personalet i dagtilbud og grundskolen. Odense: Social- og Boligstyrelsen.

Social- og Boligstyrelsen & Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (2026). TOPH Skole Guide - Model for tidlig opsporing og handleveje i folkeskolen. Odense: Social- og Boligstyrelsen.

Søndergaard, D. M., Plauborg, H., Szulevicz, T., Fisker, T. B., Mørup, T., Tetzlaff-Petersen, L., Hagensen M.W., Hansen, A. V., Øgendal, G., Pedersen, H. S., & Werborg, P. (2014). Ro og klasseledelse i folkeskolen: rapport fra ekspertgruppen om ro og klasseledelse. Undervisnings-ministeriet.

Villumsen, A. M. A., Molbæk, M., & Koch, A. B. (2024). Børns (mis)trivsel i og på tværs af dagtil-bud, skole og hjem: -et integrativt litteraturreview i en skandinavisk kontekst. Tidsskrift for pro-fessionsstudier, 19(37), 64-77. 10.7146/tfp.v19i37.144690.

VIVE (2022). Støtte, støttebehov og elevresultater: Delrapport 1. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand.

Social- og Boligstyrelsen

Social- og Boligstyrelsen
Lerchesgade 35, 5
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.sbst.dk

November 2026